

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa enintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.**

Teemaotsikko: Työ ja elinkeino

Työelämän tasa-arvoa on tavoiteltava entistä ponnekkaammin

Jokaisen on voitava ominaisuuksistaan tai lähtökohdistaan riippumatta tavoitella omia päämääriään, oppia uutta, kehittää itseään ja hyötyä ahkeruutensa ja järkevien valintojen tuloksista. Kaikenlainen syrjintä työelämässä on kitkettävä. Työelämän kysymyksissä tasa-arvon ongelmat heijastuvat erityisesti naisten kohdalla aina vasta valmistuneesta seniori- ja vanhuusikäen saakka. Naisten eläkeköyhyyden keskeisin syy on katkonaisiksi ja lyhyiksi jäävistä työurista johtuva matala eläkekarttuma.

THL:n mukaan ero naisten ja miesten työllisyysasteissa ovat suurimmillaan 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä. Naiset myös työllistyvät miehiä useammin osa- ja määräaikaisiin työsuhteisiin.

Perhevapaiden epätasainen jakautuminen ylläpitää osaltaan naisten heikompaa asemaa työmarkkinoilla ja hoivavastuun epätasaista jakautumista.

Kokoomuksen mielestä on toteutettava työelämän tasa-arvoa vahvistava perhevapaauudistus. Lisäksi on toteutettava toimia, joilla lievennetään vanhemmuuden kustannusten painottumista vain naisten työnantajille.

Yleisin työelämän syrjäilyilmiö on raskaussyrjintä. Raskaus- ja perhevapaasyrjintä tulisi selkeästi tunnistaa merkittäväksi syrjäilyongelmaksi työelämässä. Raskaussyrjinnän keskeisimmät muodot ovat perhevapaalta paluuseen liittyvät ongelmat, sekä määräaikaisten työsuhteiden jatkamatta jättäminen.

Nuorten naisten kohtaamaan syrjintään työmarkkinoilla on haettava ratkaisuja. Kyseessä ei ole vain tasa-arvo-ongelma, vaan asialla on myös mittavia kansantaloudellisia vaikutuksia.

Yksi työelämän tasa-arvoon ja esimerkiksi palkkatasa-arvon tavoitteluun vaikuttava tekijä on se, että Suomessa koulutuksen ja ammattien sukupuolittuneisuus on edelleen vahvaa. Sukupuolen ei tulisi olla koulutus- tai alavalinnassa rajaava, eikä työntävä tekijä. Alojen sukupuolittuneisuuden vähentämiseksi työtä olisi tehtävä aina varhaiskasvatuksesta lähtien.

Kokoomuksen mielestä kasvatuksessa ja opettajankoulutuksessa tulee painottaa jokaisen oikeutta olla sellainen kuin on, ilman ulkoisten rooliodotusten tuomaa painetta. Tämä koskee niin henkilökohtaisia mieltymyksiä kuin yhteiskunnallisia rooleja kuten ura- ja ammatinvalintahaaveita.

Perusopetuksessa on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin erityisesti poikien riittävien perustaitojen varmistamiseksi, jotta oppivelvollisuuden osaamistavoitteet täyttyvät myös tosiasiallisesti. Samoin toisen asteen koulutuksen läpäisyn parantamisessa on tehtävää erityisesti poikien kohdalla. Nuorten miesten syrjäytyminen koulutuksesta ja työelämästä muodostaa paitsi merkittävän sosiaalisen ja taloudellisen riskin yhteiskunnassa, se on myös tasa-arvo- ja turvallisuuskysymys.

Myös samapalkkaisuuden periaatetta on edistettävä, anonyymin rekrytoinnin kokeilujen tuottamaa tietoa soveltaa ja tasa-arvolain velvoitteiden noudattamisen valvontaa tehostaa työelämän tasa-arvon edistämiseksi.

Teemaotsikko: Vapaus, koskemattomuus, turvallisuus ja yksityisyys

Yksilön vapaus ja itsemääräämisoikeuden turvaaminen

Suomea on oltava maa, jossa jokainen voi elää turvallisesti ja rauhassa, omana itsenään, ilman syrjintää ja pelkoa. Jokainen ihminen on yhtä arvokas riippumatta esimerkiksi synnynnäisistä ominaisuuksistaan. Yksilön arvokkuuteen perustuvan ihmiskäsityksen luonnollinen seuraus on mahdollisimman laajaa vapautta tavoitteleva politiikka. Kokoomuksen periaateohjelman mukaan "Vapauden ydintä on täysivaltaisen yksilön itsemääräämisoikeus itseään koskevissa asioissa sukupuoleen, ikään, katsomukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen, syntyperään, yhteiskunnalliseen asemaan tai muuhun taustaan katsomatta. Itsemääräämisoikeus ja fyysisen koskemattomuuden loukkaamattomuus ovat erottamaton osa ihmiselämän arvokkuutta, joka kuuluu jokaiselle syntymästä elämän viimeiseen päivään." Tavoitteenamme on politiikalla vapauttaa jokainen yksilö olemaan oma itsensä ja tulemaan sellaisena hyväksytyksi. Ketään ei esimerkiksi saa pakottaa elämään ulkoisten rooli-odotusten ehdoilla vastoin identiteettiään.

Naisiin kohdistuvan väkivallan kitkeminen ja sukupuolittuneen vihapuheen torjunta

Suomessa väkivalta on vahvasti sukupuolittunutta. Naiset kokevat väkivaltaa useammin työtehtävissä ja kotioiloissa, miehet taas julkisilla paikoilla. Seksuaalirikosten uhreiksi joutuu selvästi useammin nainen kuin mies.

Naisiin kohdistuva väkivalta on edelleen merkittävä ongelma Suomessa. THL:n mukaan vuonna 2017 Suomessa kuoli 22 naista lähisuhdeväkivallan seurauksena. Koronapandemian vuoksi elämä on rajoittunut kotioiloihin uudella tavalla, mikä nostaa entisestään huolta lähisuhdeväkivallan uhrien tilanteesta.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan kitkemiseksi on jatkettava määrätietoisesti toimia. Kokoomuksen mielestä väkivaltarikosten rangaistuksia on kiristettävä. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrien mahdollisuuksia saada suojelua ja turvaa on lisättävä turvakotipaikkojen määriä ja saatavuutta. Matalan kynnyksen neuvontaa on tarjottava puhelimitse niin väkivallan uhreille kuin tekijöille kierteen katkaisemiseksi. Nykyistä enemmän huomiota on suunnattava ennaltaehkäisevään, moniammatilliseen työhön ja tukipalveluihin.

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa enintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.

1. Koulutusalojen ja työelämän eriytymistä saadaan vähennettyä
2. Palkkatasa-arvoisuus etenee
3. Vanhempien käyttämät perhevapaat jakautuvat tasaisemmin sukupuolten välillä

4. Työelämässä ilmenevä, sukupuoleen perustuva syrjintä vähenee

5. Naisiin kohdistuva väkivalta onnistutaan kitkemään

3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmentäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

Suomen on oltava mukana edistämässä tasa-arvoa myös maailmalla. Usein juuri tasa-arvon puuttuminen on yhteiskuntien hyvinvointia ja vakautta keskeisesti heikentävä tekijä, johon vaikuttamalla myös taloudelliset ja turvallisuuteen liittyvät ongelmat ovat helpommin ratkaistavissa.

Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia

Sukupuolten välinen tasa-arvo on yksi EU:n perusarvoista ja -tavoitteista. Suomen tulee kaikessa toiminnassaan EU:ssa pyrkiä vahvistamaan ja edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Suomen tulee erityisesti kiinnittää huomiota naisten ja miesten väliseen palkkaeroon, naisten taloudelliseen riippumattomuuteen ja köyhyyteen, naisten aliedustukseen päätöksenteossa sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuvaan ihmiskauppaan ja väkivaltaan.

Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen

- EU:n ja EU:n kaikkien jäsenmaiden liittyminen Istanbulin sopimukseen on oltava Suomen prioriteetti.

- Naisiin kohdistuva väkivalta on lisättävä luetteloon EU:n perussopimuksessa määritellyistä rikoksista.

- Euroopan komissio on esitettävä direktiiviesitys seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan torjumiseksi

- EU:n tulee ulkosuhteissaan edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa konkreettisesti esimerkiksi korvamerkityksellä osa budjetista silpomisen vastaisiin projekteihin ja toimiin.

Naisten edustus päätöksenteossa

- Sukupuolten välinen tasa-arvo tulisi olla yksi EU:n tulevaisuuskonferenssin pääteemoista.

Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet kansainvälisessä toimintaympäristössä

Suomen on kannettava globaali vastuunsa ja oltava aktiivinen kehitysyhteistyön toimija, joka toimii määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti ja edistää tavoitteitaan yhteistyössä muiden kanssa. Naisten ja

tyttöjen aseman ja oikeuksien parantaminen on oltava Suomen kehityspolitiikan kärkitavoite, jonka alla panostetaan seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet turvaamiseen sekä koulutukseen.

- Tyttöjen ja naisten aseman parantaminen tulisi näkyä läpileikkaavasti kaikissa Suomen kahdenvälisissä kumppanuuksissa.
- Etusijalle on asetettava seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja oikeuksien edistäminen. YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeudet ja -palvelut pitää nähdä yleisinä terveyskysymyksinä ja osana tasa-arvon edistämistä.
- Seksuaalikasvatuksen saatavuuden lisääminen tulisi olla keskeinen osa koulutussektorin yhteistyötä.
- Suomen tulee tehdä enemmän yhteistyötä pohjoismaiden kanssa. Pohjoismailla on hyvä maine kehitysavun antajina ja tasa-arvon edistäjinä. Pohjoismaat voivat yhdessä profiloitua seksuaali- ja lisääntymisterveys- ja oikeusasioissa YK:ssa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä.

Sukupuolten oikeudellinen asema

4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopolitiikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.

Suomessa on perustuslaista lähtien hyvin vahva lainsäädännöllinen perusta tasa-arvolle. Monet käytännön esimerkit silti osoittavat, että syystä tai toisesta esimerkiksi eri sukupuolet tilastollisesti tarkasteltuna kohtaavat erilaisia ongelmia. Näiden ratkaiseminen vaatii sen tunnistamista, että jotkin ylläpidetyt käytännöt, harjoitetut menettelyt tai toimintatavat saattavat lain monista syrjimättömyysvaatimuksista huolimatta asettaa eri taustaiset ihmiset eriarvoiseen asemaan. Lisäksi esiintyy myös suoraan lainvastaista syrjintää.

- Toteutetaan raiskaus- ja hyväksikäyttörikosten kokonaisuudistus, jossa seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja rikoksen uhrin asemaa ja suostumuksen puutteen merkitystä vahvistetaan.
- Säädetään jo lailla kiellettyä tyttöjen sukuelinten silpomista koskeva erillislaki, jolla pyritään vahvistamaan näiden tekojen saamista tuomioistuinten käsiteltäviksi. Tyttöjen sukuelinten silpominen on kriminalisoitava rikoslaisa nykyistä selkeämmin. Tämän taustalla on myös Istanbulin sopimuksen 38 artiklan Suomea sitova velvoite.
- Vahvistetaan naisten itsemääräämisoikeutta muuttamalla aborttilainsäädäntöä yleisen pohjoismaisen mallin mukaiseksi eli lopettamalla muodollisen perusteen ja lähetteen vaatiminen.
- Toteutetaan translain kokonaisuudistus.

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

- Tutkittua tietoa moniperusteisesta syrjinnästä ja syrjintäperusteiden kasautumisesta tietyille ryhmille on tärkeä lisätä. Viranomaisten osaamista syrjinnän ja moniperusteisen syrjinnän tunnistamiseksi on edelleen syytä vahvistaa. Näin voitaisiin paremmin puuttua esimerkiksi koulutuksessa, työelämässä tai julkisissa palveluissa ilmeneviin syrjintätilanteisiin ja laajempiin ilmiöihin.

- Selonteossa voisi esimerkiksi käsitellä/selvittää etniseen vähemmistöön kuuluvien naisten mahdollisuuksia valita haluamansa koulutusala, työuran loppupuolella olevien naisten työllistymisen haasteita, vammaisten naisten ja tyttöjen kokemaa väkivaltaa ja hyväksikäyttöä, maahanmuuttajanaisten kotoutumiseen ja työllistymiseen liittyviä kysymyksiä

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

Kansallinen Kokoomus kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa, että on lausunnossaan nostanut eräitä näkökohtia selonteon alaan perustuen puolueen tasa-arvo ja yhdenvertaisuuspoliittiseen ohjelmaan sekä eräisiin muihin puolueen linja-asiakirjoihin. Esiin nostetut kysymykset eivät ole tyhjentävä listaus puolueen tavoitteista tasa-arvoa koskevista tai sivuavista poliittisistä kysymyksistä.

Tarkiainen Elisa
Kansallinen Kokoomus rp.